

Люди зібрали яйця у хустки та пішли до Понтія Пілата, що благати про дозвіл поховати Її Сина. На своєму шляху до Понтія Пілата Марія віддавала дітям, яких зустрічала, по яйцю та проголошувала настанови жити в мирі. По приході до палацу Понтія Пілата Марія втратила свідомість, великодні яйця з її хустки покотилися по всьому світу, і з того дня люди з різних країн прикрашають яйця напередодні Великодня та дають їх одне одному, як проголошення любові та миру. Таким чином народний язичницький ритуал увійшов до системи християнського вірування.

У часи язичництва символізм яйця полягав у тому, що воно допомагало відігнати злих духів, гарантувало хороший урожай та приносило людям щастя. В той час, як існував язичницький ритуал святкування приходу на землю весни після холодної зими, це свято символізувало початок нового життя людських душ та їх прощення шляхом постування та воскресіння Ісуса Христа. Символи та орнаменти, якими прикрашали яйця, не змінилися. Єдине, що змінилося, було пояснення цього ритуалу.

Жінки, що прикрашали великодні яйця, отримували натхнення зі світу природи, майстерно зображуючи квітки, дерева, фрукти, листя та цілі рослини. Подібні орнаменти символізували прокидання природи після зими, таким чином великодні яйця з мотивами рослин були гарантією хорошого врожаю. Найбільш розповсюдженим малюнком є рослина у вазі, змальована окремо, що символізує дерево життя. Вишневе дерево, що є символом жіночої краси, вважалося, приносило щастя та любов. На великодні яйця, прикрашених гуцулами, часто зображували гілку ялинки, символ молодості та вічного життя.

Виноград символізував братерство, добру волю та довге і віддане кохання. Вважалося, що великодні яйця з орнаментом яблука або сливи приносять знання та здоров'я. На великодніх яйцях зображували різні квітки, а саме троянди, соняхи, тюльпани, гвоздики, барвінок та конвалії. Вважалося, що вони всі допомагають природі квітнути та розростатися.

Є ціла низка язичницьких символів, що пристосовані до нової християнської віри. Крапки, що свого часу зображували зорі на яйцях зозулі (символ весни), стали символом сліз Марії. Риба, що споконвічно була символом здоров'я, стала символізувати рибалку Ісуса Христа. Хрест, що за часів язичництва символізував чотири сторони світу, зараз символізує землю, вітер та вогонь – Святу Трійцю.

Не лише орнаменти на великодніх яйцях мають символічний зміст, кольори теж відіграють певну роль. У кожному регіоні України використовують певну комбінацію кольорів. Хоча найдавніші великодні яйця розмальовувалися лише двома кольорами, наші пращури-язичники вірили, що чим більше кольорів використовувалися для прикрашення яєць, тим сильніша магічна сила сконцентрована в них, саме так вони могли принести власнику кращу долю.

На мою думку, саме свята допомагають нам не забувати наше коріння і наші традиції. Людина повинна пам'ятати те, що їй дає з молоком рідна матір. У нашого народу, українців, так багато різних свят, не схожих одне на одне. І саме цим демонструється величезний духовний скарб нації. Кожне свято – як пелюстка одної гарної троянди, яка тільки-но почала розкриватися. Давайте ж не будемо забувати доглядати цю квітку, яка тримає багатовіковий дух народу.

Юрій Крохмалюк та його історичні твори

Ірина Бойко

Студентка факультету іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Україна, м. Тернопіль, вул. Довженка 3, кв.40

My work includes some information about biographical and literary way of great poet, publicist and historian Yuriy Krokhmaluk . The biggest part of his works were written in the post-war period, far away from the Ukrainian territories. So, I tried to explore some of stories according to its genre description

Ключові слова - writer, history, novel, story

За останні два десятиліття в нашу культуру повернуто плеяду імен науковців, письменників, митців, котрі раніше діяли в діаспорі і не могли бути знаними на рідній землі. Їхній творчий доробок і діяльність на нині національної культури є важливою частиною української духовної спадщини.

До тих, хто творив як науковець-історик і літератор переважно поза межами Батьківщини, відноситься Юрій Андрійович Крохмалюк (1904–1994). Друку-

вався він під псевдонімами Юрій Тис і Ю. Тис-Крохмалюк, з якими й увійшов в історію. Іншими його псевдонімами були Юрій Орест, Б. Коринт.

Народився Ю. Крохмалюк 27 жовтня 1904 р. у польському місті Кракові в сім'ї педагога. Дитячі роки провів у Тернополі, Збаражі, Заліщиках і Станиставові (нині Івано-Франківськ), де його батько працював вчителем у народних школах. В останньому місті закінчив гімназію, після чого з 1922 р. навчався в політехніці у Відні (Австрія). Потім працював інженером у Станиславові та Львові. Брав участь у нелегальній діяльності ОУН, за що заарештовувався польськими властями. Від 1935 р. входив до іншої патріотичної організації – Фронту національної єдності. Працюючи за фахом, керував видавництвом

«Юнацька школа», яке випускало художні й науково-популярні твори для молоді.

Від кінця 1943 р. очолював військово-історичний (історично-архівний) відділ управи дивізії «Галичина», в бойових діях участі не брав. Після закінчення Другої світової війни перебував в Австрії та Німеччині. В 1947 р. емігрував в Аргентину, де працював інженером-хіміком у столиці країни Буенос-Айресі. В 1961 р. перебрався у США. Тут брав активну участь у діяльності політичних і громадсько-культурних організацій української діаспори, зокрема був головою Інституту української культури, головним редактором журналу «Терен» (з 1962 р.), членом керівних органів Союзу українських журналістів в Америці, Асоціації діячів української культури й Об'єднання працівників дитячої літератури. В 1955 р. Ю. Крохмалюка було обрано дійсним членом Української Вільної Академії Наук. Помер 1 січня 1994 р. у Детройті.

Не маючи фахової історичної освіти, Ю. Крохмалюк зарекомендував себе як дослідник героїчного минулого нашого народу, вмільий спостерігач сучасних йому історичних подій. Літературну діяльність він розпочав на початку 1930-х років і продовжував її все своє життя, де б не перебував.

Всі твори Ю. Крохмалюка можна згрупувати за трьома напрямками.

До першої групи відносяться його історичні розвідки, написані, як правило, на основі широкого кола джерел. Вони стосуються періоду Козацької доби, національно-визвольної боротьби українського народу в XVII ст., а також боротьби Української Повстанської Армії та вояків дивізії «Галичина». Це такі праці: «Воєнний шлях Сагайдачного на Москву 1618 р.: Стратегічно-тактична студія» (1936), «Бої Хмельницького: Військово-історична студія» (1954), французькомовна «Полтавська баталія» (1960), іспаномовна «Боротьба за свободу: Історія дивізії «Галичина» – Першої української дивізії УНА» (1961) й англкомовна «УПА: війна в Україні» (1972). Сюди ж можна віднести статті Ю. Крохмалюка про визвольну боротьбу українців під час Другої світової війни, зокрема: «3 джерел до історії УД УНА», «Між Гітлером і Сталіном», «Про так званий 5-ий поліційний полк СС», «Кореспонденція Гімлера», «Станція військової управи у Відні», «Зміна німецької політики і постановня УНК» та інші, що надруковані в журналі «Вісті комбатанта».

На особливу увагу заслуговує праця «Бої Богдана Хмельницького», що написана з використанням українських і багатьох зарубіжних матеріалів ще в 1939 р., але вийшла лише в 1954 р. у Мюнхені (Німеччина). Передне слово до неї написала відомий історик Наталія Полонська-Василенко. Говорячи про вартість праці Ю. Крохмалюка, вона зазначала: «Книжка читається легко, з непослабним інтересом; так прочитає її і випадковий читач, і той, хто шукає в минулому славних сторінок, і фахівець-історик».

Другу групу в спадщині Ю. Крохмалюка становлять його публіцистичні твори: статті на актуальні політичні та громадсько-культурні теми, літературні огляди, рецензії, нариси, статті-спомини тощо, які опубліковані у львівських виданнях у 1930-і роки та діаспорній періодиці в післявоєнний період. Ця складова творчості публіциста і журналіста цілісно ще не зібрана і залишається практично невідомою сучасним читачам.

Найбільшою і значимою в літературній спадщині Ю. Крохмалюка є третя група – його художня творчість. Більшість із творів письменника написані на історичну тематику. Вони адресовані переважно дітям і молоді і донині відіграють важливу роль у патріотичному вихованні підрастаючого покоління. Це такі твори: історичні оповідання: «Зустріч», «Магістр з Праги», «Останній з роду Сірих», «Пергаменти», «Поворот Барського» та чимало інших, які надруковані у газетах і журналах; окремі видання і збірки – «Під Львовом плуг відпочивав» (1937), «Симфонія землі» (1951), «Маркіза» (1954), «Шляхами віків: Оповідання» (1957), «Життя іншої людини: Повесть» (1958), «Конотоп: Історична повість. Оповідання» (1959), «Звідун з Чигирини» (1961), «Рейд у невідоме» (1955) тощо. Перу Ю. Крохмалюка належать також драми «Не плач, Рахиле...» (1952) і «Різдвяна містерія» (1952), сатирично-гумористична повість «Щоденник національного героя Селепка Лавочки» (1954), історико-біографічний твір «На світанку: Біографічна повість з життя Марка Вовчка» (1961), фантастична повість «К-7» (1964).

На жаль, сучасному українському читачеві масово доступні лише три твори Ю. Крохмалюка, правда, одні з найкращих. Це повість «Конотоп», що перевидана у Києві в 2005 р. У ній образно висвітлені події часів гетьманства Івана Виговського, зокрема напередодні та під час Конотопської битви влітку 1659 р., в якій українсько-козацьке військо вщент розгромило 100-тисячну російську армію. А в Українській електронній бібліотеці «EXLIBRIS» (адреса – <http://www.exlibris.org.ua/#his>) можна прочитати розвідку «Бої Хмельницького», а також повість «Щоденник національного героя Селепка Лавочки» – твір про «українського Швейка» в рядах дивізії «Галичина» в 1943–1945 рр.

References

- [1]. Альманах Станиславівської землі. — Нью-Йорк-Торонто-Мюнхен, 1975.
- [2]. Вісті комбатанта. — 1994. — Число 1.
- [3]. Тернопільський енциклопедичний словник Т.2. — Тернопіль, 2005. — С. 248.
- [4]. Слабошпицький М. Юрій Тис, його життя і книги // Тис Юрій. Конотоп: Історична повість. — К.: ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 2005. — С.3-9.
- [5]. Енциклопедія історії України. Т.5. — К., 2008.
- [6]. Інтернет-Тис-Крохмалюк Юрій, Крохмалю Юрій.